

LA ESPERO

ORGAN FÖR ESPERANTO-
RÖRELSEN I SVERIGE

UTGIVEN AV GEFLE
ESPERANTOFÖRENING

Officiellt organ för Svenska Esperanto-Förbundet (S. E. F.)

N:o 1.
Januari 1914.

Redaktör:
R. PEHRSSON

Ansvarig utgivare:
W. WAHLUND

Lösnummer 10 öre.
Årsprenumeration 1:20 kr.
Annonspris 5 öre pr mm.

Dr: L. L. Zamenhof

LA ESPERO.

De d:ro L. L. Zamenhof.

En la mondon venis nova sento,
Tra la mondo iras forta voko;
Per flugiloj de facila vento
Nun de loko flugu ĝi al loko.

Ne al glavo sangon soifanta
Ĝi la homan tiras familion;
Al la mond' eterne militanta
Ĝi promesas sanktan harmonion.

Sub la sankta signo de l' espero
Kolektigas pacaĵ batalantoj,
Kaj rapide kreskas la afero
Per laboro de la esperantoj.

Forte staras muroj de miljaroj
Inter la popoloj dividitaj;
Sed dissaltos la obstinaj baroj
Per la sankta amo disbatitaj.

Sur neŭtrala lingva fundamento,
Komprenante unu la alian,
La popoloj faros en konsento
Unu grandan rondon familian.

Nia diligenta kolegaro
En laboro paca ne laciĝos,
Ĝis la bela sonĝo de l' homaro
Por eterna ben' efektiviĝos.

Esperanto-världskon- gressen i Bern 1913.

III.

Episoder och minnen.

Den esperantiska trädgårdsfästen i »Innere Enge» blev synnerligen lyckad och angenäm. Hela den stora trädgården och terrassen var dekorerad med kulörta lyktor och lysande Esperanto-stjärnor. Det verkade hemtrevligt och festligt. Vid småbord sutto esperantisterna samlade och bildade, som sig bör, »grandan rondon familian». Mitt i trädgården på estraden hade den väldiga musikorkestern tagit plats, och under musikkdirektör Müllers ledning fingo vi höra i synnerhet *schweiziska* musikkompositioner. Det var härliga melodier! Smekande valser, medryckande alpmarscher och livliga operetter. Att glädjen stod »högt i tak» säger sig självt. Vilken obeskrivlig entusiasm, när orkestern spelade upp »La Espero!» Alla stämde in i sången, och tonerna av den vackra hymnen ljödo ut över nejden, bebådande den nya dagen, då människorna på vår jord brutit språkförbistringens skrankor och trätt i närmare beröring med varandra. Musikorkestern spelade till dagens ära även de olika ländernas nationalsånger. Stormande applåder! Under pausen hade man tillfälle att samspråka med alla världens folk-raser. Det var ett gemytligt folk-liv som utvecklade sig i »Innere Enge», och hela trädgårdsfesten hade en fullständig internationell prägel. De många kulörta lyktorna och de med grönt ljus lysande Esperanto-stjärnorna förlånade plat-

sen ett säreget behag, och vid lyktornas sken fick folkvimlet något pittoreskt över sig. Det var glatt och trefligt runt omkring, och det livliga samspråket i Esperanto hördes vida i kvällens stillhet. Det var yrande lek, glam och sång till livet och glädjen! Det var ett brokigt virrvarr av alla världens nationaldräkter, och i mängden kunde man få se ganska märkvärdiga typer från alla världsdelar. Det var ett stycke av världsmarknad, och som sådant intressant att skåda. Det var fest, och när man inträngde genom den i festskrud klädda och med otaliga kulörta lyktor upplysta portalen, kunde man liksom skalden entusiastiskt utbrista:

»Här vill jag vila från min vandringens möda
I detta yppigt grönskande gemak,
Där rankans grenar fläta luftigt tak
Och druvorna hänga ned så purpur-röda».

Den esperantistiska trädgårdsfesten i »Innere Enge» pågick till framåt småtimmarna. Under sång och med tända stjärnformiga papperslyktor i händerna, lämnade vi festplatsen och tågade ned emot staden.

*

Var man än går i Bern så träffar man på björnar. Björnar??! Det är inte möjligt, tänker ni helt säkert. Jo, visst! Det är nämligen så, att staden enligt gammal tradition underhåller en björngård i Bern. Björnen ansågs förr vara stadens beskyddare. Den betraktas såsom stadens skyddshelgon, och mitt i Bern har man inhägnat en öppen plats, i vilken man har de levande björnarna. Överallt träffar man på avbildningar av björnar. I butiksfönster finner man verkliga björnar uppstoppade, björnar såsom leksaker och så vidare. På husgavlar ser man björnar, i boningsrummen har man dem i någon form på väggarne eller — på dörren. Ett av esperantisterna mycket omtyckt nöje var att efter slutat kongressplenium stå och titta på björnarna och ge dem morötter. Björnarna äro mycket tama och lekfulla. En dag hände det, att björnarna på något sätt fått in en — Esperantoflagga. Det verkade ganska komiskt, och under esperantisternas munterhet utbrast en kongressdeltagare: »Vi ha segrat! Till och med Berns skyddshelgon ha nu blivit esperantister!»

*

Esperanto-världskongressens avslutningsbal ägde rum i det nyuppförda Kasino. Många kongressdeltagare buro nationaldräkter från sina respektive länder. Det var en färgrik och rörlig tavla. Balsalongen bjöd på en ögonfägnad, vars make man får söka efter. Vilken rikedom på nationaldräkter och utsökta toaletter! Vilken kosmopolitisk samling! Där stod en grupp ryssar i sina vackra och originella nationalkostymer, där åter grupper från Spaniens solljusa nejder, Sydamerikas avlägsna trakter och från Siciliens täcka och leende stränder. Där dansar en negress med en dansk, en malaj med en livlig spanjorska och en engelsman med en tös från Kaukasien bergstrakter. Där åter svävar i dansen en parisiska, med elegans och säkerhet förd av en neger från Söderhavsoarna! Se blott på den där gruppen, som nu svävar fram på parkettgolvet! En arab i vida sidenbyxor och guldkimrande mantel för i dansen en tyska. Se där ha vi de tjeckiska flickorna i sina färgrika blusar och halsdukar, se där äro spanjorerna i stövlar och virkade, fina skjortor och jackor med äkta guldknappar. Se där en nationalklädd svenska, blond och ljus, se där Egyptens mörka och eldiga son. Vid hans sida dansar en liten förtjusande flicka från Schweiz. Ingen brist i salongen på ungdomlig skönhet och fågning! Där ser man i det glada vimlet en solbränd person med mjuka sandaler på fötterna — troligtvis en hindu, klädd i sitt hemlands svala dräkt. Under detta uppslupna karnevalsliv och bland dessa människor från alla jordens trakter ljuder dock blott ett språk — Esperanto!

Den eleganta danssalongen i Kasino var till esperantisternas ära vackert dekorerad och föreställde ett schweiziskt alplandskap vid solnedgången. Mycket smakfullt anordnat. I fonden reste sig de snöbetäckta alperna, och nedanför på ången trädde dansen med hjärtans lust. Tillfälle gavs även att på den uppförda rutschbanan företaga en »färd nedför alperna». Även hade man under balen det angenäma nöjet att få höra några äkta alpvissor och låtar, känsligt och med bravur sjungna av en samling alpjägare. Men nu börjas det igen!

Tra-a-ramm, tramm, tamm, tramm, ta-a-....

Åter en härlig vals! Vem kan motstå! Genast är hela salongen

redo. Snart är det blott en böljande människomängd, och vid musikens smekande toner låta sig alla föras med in i dansens virvel.

Tra-a-ramm, tramm, tamm, tramm, ta-a-....

Tonerna brusa, kinderna purpras, hjärtan slå... Salongen vaggas i rytm, det dansas med liv och lust, med sydänningars hela glöd, och det hela är ett enda stort, böljande vimmel.

Jag hade just slutat valsen och flickan (en tös från Sydamerika) och jag gingo ut på balkongen för att svalka oss något. Vi slog oss ned, och jag tilltalade min granne, som satt på stolen bredvid: »Cu vi ne dancas, sinjoro?» Dansar ni inte, min herre? Den tilltalade vände sig om och jag får se ett leende och älskligt flickansikte! Ah! Det är ju så sant! Det är bal i nationalkostymer. »Herrn», som jag tilltalade, var verkligen en flicka, en liten rar fransyska från Pyrenéernas bergstrakter. Hon bar sin nationalkostym, sade hon. Så det! I hennes bergiga hemtrakt bära kvinnor med förkärlek manlig dräkt. Det är mycket lättare att gå i bergen med byxor än med kjolar, sade flickan med ett skälmskt leende. Och då så! Byxorna äro emellertid något vidare än våra och ha några galoner. Min komplimang till alla fransyskor i Pyrenéernas bergstrakter! Men nog skall jag akta mig nästa gång, när esperantisterna på sin världskongress ha bal i nationalkostymer, att tilltala någon med »herre», förrän jag sett anletsdragen!

* * *

Så är nu den nionde Universella Esperanto-Kongressen i Bern blott ett minne. Men ett roligt sådant! Det var en världskongress, som aldrig kan glömmas. Det var en Esperantismens manifestation, vars make man får söka efter. Esperanto-världskongressen ägde även rum i ett land, som för sin skönhet är vida bekant. Schweiz gav åt kongressen den storslagna och imponerande bakgrunden.

Av landets skönhet och prakt fingo kongressens deltagare minnen för livet. Hägkomsten av den nionde Universella Esperanto-Kongressen skall städse förknippas med minnet av det strålande schweiziska alplandskapet:

Så har jag då sett dig, o Schweiz,
mina drömmars förlovade land!
Sett dig i solglans och prakt från
bergets ödsliga rand.
Jag har sett dina stolta, snöhöljda
berg,
belysta av aftonens purpurfärg.

Jag har sett dina Alper så mörka
och grå,
liksom jättar tysta i natten stå.
Jag har vandrat mig trött upptill
Alpens topp
ibland evig snö med längtan och
hopp
att slutligen finna för mödan min
lön
en *alpros* — fager och bländande
skön.

Så har jag då sett dig, o härliga
land,
Dina städer och byar i morgonsols
brand,
Dina tjugusande sjöar vid Alpernas
fot,
hört flodernas brus, då de kasta sig
mot
de skyhöga klippornas hotande
språng
med rasande fart under dånande
sång.

Så har jag då sett dig, o Schweiz,
mina drömmars förlovade land!
Sett dig i solglans och prakt från
bergets ödsliga rand.
Så tag då min hälsning långt här-
ifrån Nord,
du Schweiz, du *frihetens* foster-
jord!

Teodor Rosengren.

Vem vill resa gratis till Paris?
Tidningen Fyrväpplingen — organ
för Excelsiorförbundet och andra
folkkulturella rörelser — har anord-
nat en pristävling i Esperantosprå-
ket. Två pris utdelas. De utgöres
av fri resa till Paris och åter jämte
fritt uppehåll där under åtta dagar.
Alla deltagare, som fullfölja tävlin-
gen, erhålla en värdefull bok, och
dessutom ha de ju som på köpet den
under tävlingen förvärvade kunskapen
i världsspråket Esperanto, som
stadigt vinner terräng och med allt
skäl kan sägas utgöra uppfyllelsen
av en av mänsklighetens tusenåriga
drömmar.

Denna tävling är verkligen att re-
flektera på för ungdomar, som hava
något av det rätta grytet i sig!

Kan man ha någon nytta av Esperanto?

Denna fråga har man ofta ställt
till mig, varför den, som jag tror,
nog är en smula aktuell. Jag skall
i det följande berätta några upple-
velser från en resa till Tyskland och
min vistelse där, så får läsaren
själv bedöma; om jag haft någon
nytta av språket ifråga.

Jag reste från mitt hem i Småland
den 12 sept., och stannade först tre
dagar i Jonstorp vid Skelderviken,
där jag hälsade på hos en bekant.

Vi gjorde pr cykel utflykter till
Arildsläge, Mölle och Kullen, men
jag vill ej taga tidningens utrymme
i anspråk, för att försöka skildra
dessa platsers skönhet. Jag kan det
ej heller, ty därtill fordras en skal-
degåva av första rang. Alltnog,
ett besök å Kullen glömmes man al-
drig. Måndagen den 15 reste jag
på middagen till Hälsingborg. Från
stationen gick jag direkt till den
kände och välkände esperantisten,
direktör Backman. Jag träffade ho-
nom hemma och blev hjärtligt mot-
tagen av honom och hans trevliga
fru. Jag tillbringade e. m. i deras
hem, samt, med herr Backman som
ciceron, med att bese staden. På
morgonen efter kom han till mig
på hotellet, och vi spisade sedan
frukost tillsammans. Det regnade
duktigt, varför vi stannade inom-
hus och diskuterade esperantorö-
relsen i Sverige. På middagen re-
ste jag till Köpenhamn. Mitt för-
sta göra där var att få reda på
Bredgade, ty där ligger esperanto-
byrån. Jag fick där en vägvisare för
Köpenhamn, tryckt på Esperanto,
med uppgifter på sevärdheter, ho-
tell, museér m. m. Fröken Höst, by-
råns föreståndarinna, gav anvis-
ning på ett billigt och bra hotell
och så hade jag allting klart för
vistelsen i staden. Nu kanske nå-
gon tänker: ja, i Köpenhamn kan
man klara sig med svenska! Ja,
försök får ni se, hur bra det går!
Innan jag varit på esperantobyrån,
försökte jag med en poliskonstapel,
men han förstod inte ett dugg, vad
jag sade. När vi så resonerade
kom en överkonstapel och skulle
klara situationen. Han frågade
mig resolut: »Do you speak Eng-
lish?» »Yes, I do», svarade jag. Men
det lustiga i saken var, att han
kunde inte klara sig med engelskan.
Jag måste le å eländet. Jag stan-

nade sedan två och en halv dag i Kö-
penhamn, och tack vare min espe-
rantovägvisare, klarade jag mig
förträffligt utan att fråga någon
och hade både nytta och nöje av
min vistelse där.

På torsdagskvällen den 18 fortsat-
te jag resan till Berlin, dit jag an-
kom på fredagsmorgonen. Jag köp-
te genast en plankarta över Berlin,
och åkte sedan till Bandelstrasse,
till fröken Rabe, som är vice »dele-
gato» för Universala Esperanto
Asocio. Jag är nämligen medlem
av U. E. A., och har därför rätt att
fordra hjälp av dess delegerade.
Man behöver dock ej fordra sådan,
ty de göra villigt allt vad de kunna
för att hjälpa esperantister. Av
henne fick jag en adressförteckning
över Berlinerklubbarna och deras
mötestider och lokaler. Där funnos
18 stycken. Jag gick samma kväll
och hälsade på esperantoklubben
Zentrum, blev hjärtligt mottagen
och kände mig genast som hemma
bland dem. Jag hade mycket undrat
förut, om man i utlandet uttalade
Esperanto lika som vi i Sverige.
Jag må tillstå, att jag blev förvä-
nad. Jag kunde inte upptäcka den
minsta olikhet, utan det var som i
en esperantoförsamling i Sverige.
Jag besökte sedan flera klubbar i
Berlin, och blev överallt väl motta-
gen, ja som en kär gäst. Esperan-
toklubbarna i Berlin äro samman-
slutna i ett förbund, och ha gemen-
samt möte första tisdagen varje
månad. Jag var med på november-
mötet, och det var en imponerande
församling. Där var arbetare och
s. k. fint folk i en röra, och de tyck-
tes inte alls vantrivas tillsammans.
Annars är det klasskillnad i Tysk-
land, lika stor som i Sverige. Jag
var främmande, och blev därför av
ordföranden presenterad för mötet
och hälsad hjärtligt välkommen.

Det var ett intressant möte, som
varade till kl. 12. Jag försökte taga
reda på Idos framgångar i Berlin.
Idisterna i Berlin påstå alltid att de
ha 6 klubbar, men man frågade, pr
telefon, generalsekreterare Cron-
ström och han svarade: det finns
endast två klubbar, av vilka endast
en är livskraftig. För övrigt var-
ken hör eller ser man något från
idisterna, de leva visst ett undan-
skymt liv. Jag stannade två och en
halv månad i Berlin, ty jag ville ha
arbete där, men det lyckades ej.

Här är stor arbetsbrist f. n. i
Tyskland. I Berlin är, enligt tid-
ningarnas utsago, 65,000 man arbets-
lösa. Jag hade beslutat resa till

Köpenhamn, och om jag inte lyckades där, till Sverige igen. Jag gick därför upp till ingenjör Schiff, som är ordf. i »Esperantoverband Gross-Berlin», för att säga adjö innan jag reste. Då han fick veta, att jag tänkte resa därför, att jag ej hade arbete, började han genast telefona till firmor och frågade efter arbete för mig. Han lyckades ej skaffa något i Berlin, men gav sig inte förrän han fått arbete åt mig. Det blev i närheten av Hamburg i stället. Det var min avsikt, då jag reste, att arbeta i Tyskland någon tid, och även om min resa ej varit förfelad, så hade huvudändamålet ej varit vunnet, om jag måst resa tillbaka då. Men att jag nu fick min önskan i så stor utsträckning uppfyllt, det har jag helt och hållet att tacka Esperanto för.

I Hamburg finnes 6 Esperantoklubbar och den 18 december besökte jag »Progreso». Jag har ej haft tid till flera besök.

När jag reste hem från detta möte, satt jag i kupén och läste en Esperantobroschyr. En man kom in, och till min överraskning hälsade han: »Bonan vesperon». Så, en ny bekantskap genast. Han kom ock från ett esperantomöte i en annan klubb. Jag blev bjuden hem till honom på visit, när jag får tid. Ja, detta är några av mina erfarenheter, och det är kanske nog för denna gång. Med redaktörens tillåtelse möjligen några rader en gång framdeles.

Med esperantohälsning

Per Söderholm.

Godtemplarne och Esperanto.

Sedan ett år tillbaka finnes det ett särskilt organ för de esperantistiska godtemplarne jorden runt, »La Internacia Abstinenta Observanto», utgivet av Georg Brockhof, Bomlitz (Tyskland), sekr. i nykterhetsvännernas internationella Esperantoförbund. Tidningen utkommer i år varje månad med dubbla sidoantalet mot förut.

Januarinumret innehåller bl. a. ett kort från Edvard Wavrinsky, avsänt från Sydafrika, dit denne nyligen företagit en resa och vari han skriver: »Jag har äran och nöjet att

påträffa Esperantoföreningar överallt vart jag kommer här i Sydafrika. Alla sända de bästa lyckönskningar till sina medkämpar i andra länder.

Eder tillgivne

Edvard Wavrinsky.»

Vi minnas, huru dir, Wavrinsky för ett par år tillbaka, då han bevisade världs-Esperantokongressen i Antwerpen, övertygades om, att Esperanto givit en »praktiskt tillfredsställande» lösning av världs-språkfrågan. Och nu konstaterar han huruledes Esperanto även fått en spridning, som berättigar det till namnet »världsspråk», i det han även i det avlägsna Sydafrika överallt påträffar Esperantoföreningar. Det är således alla utsikter till att den världsomfattande godtemplarorden snart skall taga steget ut och antaga Esperanto för sina internationella förbindelser, för vilket dess styrelse redan flerfaldiga gånger uttalat sig men ännu ej kunnat besluta sig för.

R. P.

En ny lärobok i Esperanto

var den julklapp som det gångna året skänkte den svenska Esperantoföreningen. Dess titel är helt enkelt »Kort lärobok i Esperanto», och den är ett nytt led i det oförtrutna arbete av en av Sveriges förnämsta esperantister, Carl Ohlsson i Göteborg, ägnat Esperanto.

Boken är emellertid förmer än de vanliga läroböckerna, varav vi ju för övrigt ha en hel del både större och mindre. Lika viktig som lärokursen (förut publicerad i Nautisk Tidskrift), vilken utmärker sig genom det efter språkets byggnad särskilt anpassade sättet för stofets ordnande, är den orienterande inledning, författaren låter föregå densamma och som, ehuru kortfattad, giver läsaren en inblick i Esperantos historia och esperantismens idé. En ordlista, upptagande de flesta av en svensk icke kända stamorden, samt ett par övningsstycken, vartill även komma en del praktiska vinkar och råd i fråga om litteratur m. m., fullständiga den lilla boken. Som den dessutom har den fördelen att var billig — 50 öre — hoppas vi, att den skall få en strykande åtgång.

R. P.

Rabindranath Tagore på Esperanto

Svenska Akademiens utnämning av den indiske skalden Rabindranath Tagore, kom som en alldeles oväntad överraskning för den västerländska världen. Vem var denne okände härskare i diktens rike, som vid ett sådant tillfälle sattes framför Europas främste författare?

Att han icke var så okänd inom den österländska litteraturen framgår emellertid av en av den ryska Esperantotidningen »La Ondo de Esperanto» utgiven bok, »Orient. Almanako», utgörande en samling av berättelser o. d. ur den österländska litteraturen, och vari även Rabindranath Tagore är representerad. Utom det indiska språket, som således representeras av Tagore, finnas översättningar från arabiska, armeniska, hebreiska, kinesiska, japanska, tatariska m. fl. språk, ävensom sanskrit, det språk, som för tusentals år sedan användes av Indiens folk och varpå deras heliga böcker, de s. k. Vedaböckerna äro skrivna. För litteraturälskaren erbjuder »Orient. Almanako» ett värdefullt prov på österländsk diktning.

Att även tidningspressen förstår att draga nytta av denna Esperantos användning som översättnings-språk, visar bl. a. därav, att Göteborgs Handelstidning några dagar efter det Tagore fått nobelpriset, kunde publicera en översättning av hans i »Orient. Almanako» intagna berättelse, »Kabulern», översatt av en Göteborgsesperantist, Carl Ohlsson. Och det är att märka, att Esperanto i långt högre grad än de flesta andra språk lämpa sig för översättningar genom sin böjlighet och rikedom på uttrycksmedel. Och för var dag ökas också antalet översättningar från de olika språken, och den dag skall komma, då allt vad varje språk har främst av diktning skall finnas samlat på Esperanto.

Såsom bilaga till detta nummer medföljer »Kurs i Esperanto för nybörjare».

La plej bela.

S-ino Louise Eneman-Wahlberg.

La konata kaj disvastigita sveda gazeto »Stockholms-Tidningen» aranĝis antaŭ nelonge enketon por esplori la plej belan aktorinon en Stockholm. La gazeto reproduktis grandan portretaron de la scenaj artistinoj kaj lasis al la publiko juĝi kaj elekti la plej belan. La beleca konkurso estis kun granda intereso akceptita de la publiko, kaj multe da personoj partoprenis. Per granda plimulto la publiko elektis sinjorinon *Louise Eneman-Wahlberg*, kies bildon ni vidas supre, kiel la plej belan el la nuntempaj aktorinoj en la ĉefurbo. Ŝi do ricevis la unuan premion en la beleca konkurso.

*

Sinjorino Eneman-Wahlberg apartenas al la plej eminentaj aktorinoj de la teatroj en Stockholm. Ŝia lertega kaj artista ludado estas ĉiam admirata de entuziasmaj teatrovizitantoj. La multaj ĉefroloj, kiujn ŝi ludis, estis laŭdata ne nur de la publiko sed ankaŭ de la severa kritiko. Ŝi ludas siajn rolojn tiel talente kaj en tiel viva maniero, ke ĉiuj vole-nevole estas altirata de ŝia teatra prezentado. Ŝia ĉarma kaj

beleca figuro ankaŭ estas kvazaŭ destinita por la scenejo, kaj ŝia varma kaj vigla temperamento ĉiam vivigas kaj ravigas la publikon. Ŝi estis kaj restas la admirata primadono, kaj ŝia admirinda, talenta ludado donis al mi neforgeseblajn horojn kaj scenojn de nepriskribebla beleco. Ni esperantistoj havas rajton esti fieraj, ke ni povas kalkuli sin en niaj vicoj. Ĉar la eminenta aktorino apartenas ankaŭ al Klubo Esperantista de Stockholm, *Verda Stelo* (en la unua grado). Ŝi estas fervora esperantistino, kaj ni ŝuldas multe al ŝi por la nuna brila epoko de Esperanto en la ĉefurbo. Ŝi altiris al Esperanto grandan amason kaj gajnis por nia ideo fidelajn kunbatalantojn, precipe en la teatraj rondoj.

Ŝi kaj ŝia edzo, la konata muzika direktoro, ofte vizitas la kunvenojn de la klubo. En literaturaj kaj festaj klubovesperoj ilia kapablo ofte estas uzata. Ŝi estas ankaŭ tre lerta deklamistino, kaj dum la klubkunvenoj ni povis iom pli intime koni ŝin kaj esti ĉarmigataj de ŝia diversspeca, artista talento. Ni esperu, ke ŝi longe vivu kaj estu la suno en »*Verda Stelo*».

Teka.

La Porka Kapo.*

Humoresko Kristnaska de W. Münnich.

(Blinda agordisto, kordŝpinisto, riparisto de fortepianoj, Gang zur Franz, Kirche 3, Magdeburg.)

Estis alveninta la bela Kristnaska festo, tiuj tagoj, pri kiuj estas ĝojo en ĉiuj homaj loĝejoj, de la plej granda kastelo ĝis la plej malgranda dometo. Tiel ankaŭ en la domo de August Knieriem, la pia, honesta ŝufarista majstro. Ĉiuj, de majstro Knieriem ĝis Jakobo, la ruza lernulo, estis plenaj je atendo pri la ĝuoj, kiujn la festena tablo estis promesanta al la langoj. Eĉ Kathrin, la fidela edzeca alpendaĵo de majstro Knieriem, havis grandegan penon formordi sian emon elbabili sian sekreton. Jam longe ŝi ja estis projektinta sian planon, per kiu ŝi intencis surprizi sian edzegan estron. Sinjorino Kathrin Knieriem estis malgranda virineto kun diable fulmantaj okuloj, sed tamen agrabla, parolema kaj vigla. Kaj nun oni imagu: tia virineto kaj konservi sekreton! Kiel tio harmonias? Sed tamen sukcesis.

Venis la festmateno. Solene vestitaj en siaj nigraj dimanĉaj vestaroj, ĉirkaŭ la koloj altegaj kolumoj, kiuj atingis per pintaj anguloj preskaŭ la mentonon, larĝa, nigra kravato el pura silko, sur la kapoj la alteminentaj cilindraj ĉapeloj, kiuj el la malproksimeco preskaŭ faris la impreson de grandegaj fabrikaj kamentuboj — tiel vestitaj ili paŝis al la preĝejo: Majstro Knieriem, Nickel, la submajstro, kaj la ruze aprobridetanta Jakobo. Nur S-ino Kathrin restis hejme: ŝi ja estis okupata per tro gravaj aferoj por havi tempon iri preĝejon hodiaŭ, ĉar estis ŝia mastrina honorofico pretigi la festtagmanĝon, kaj ne nur por ŝi kaj sia familio, ankaŭ Majstro Peĉo, la ŝuisto de la najbara vilaĝo, kun lia edzino, sekrete estis invitita de S-ino Kathrin. Kaj porkokapo, acidbrasiko kun buloj vere ne estas bagatelo.

Al la ŝuistaro la prediko ŝajnis senfine longa kaj enua; atendis ilin ja hejme tute alia ĝuo, pli grava kaj pli laŭdinda, ol aŭskulti belan predikon, kiu ja estas beleca ĝuo por koro pia, sed tute ne por stomakoj, atendantaj Lukulajn ĝuojn. Oni pripensu, ke la majstro je la antaŭvespero estis tre modesta en la

* Tiu ĉi rakonto estis destinita por la »porblindula» numero, sed prokrastiĝis pro manko de loko. *Red.*

manĝado, kaj liaj karaj domanoj memkompreneble respektplene imitilian ekzemplon. En tiama tempo ĉe ĉiuj ŝufaristoj estis kutimo, ke ekzemple haringo estis najlita meze sur la tablo. Al la lernulo estis permesate viŝi per sia terpomo la haringon laularĝe, same ankaŭ al la majstro, majstroedzino kaj submajstro laŭlonge. Poste la haringo estis dividata tiamaniere, ke la submajstro ricevis la voston, la majstro la kapon, la majstrino la mezan pecon kaj la lernulo — la belan esperon, ke ankaŭ li iam povos fariĝi majstro. Kia bela moro! Sed hieraŭ vespere — ho, terurego: la bela kutimo estis rompita eĉ de la majstro mem. Dum alie la haringo ĉi tie estis manĝita, kiel supre priskribita, hieraŭ ĝi nur estis pendigita per peĉfadeno je la plafono kaj al ĉiu estis permesate rigardi la pendantan marbeston; sed tute ne troe. Sed je mortpuno estis malpermesate iamaniere tuŝi la peĉfadenplafonpendigitan norvegion. Sed kien mi estas veninta? Ke homo venas de la azeno sur la hundon, tio estas ĉiutaga apero; sed ke verkisto venas de la porka kapo sur la haringon, tio certe estas mondhistoria okazintaĵo. Tial ĝis plue sufiĉe pri la haringbesto!

Do, dum la ŝuista trio malserene pripensis la hieraŭan kulinaran vespermanĝon, la prediko finiĝis, kaj ĉiuj iris hejmen kun diversaj sentoj, nur niaj ŝuistoj havis ĉiuj la saman senton: lupan malsaton. Fine ankaŭ la honesta ŝuista trio estis alveninta hejmen. Ho, kia ĝojego! Elfarinte la manĝaĵon, la bona Kathrin jam feliĉradie atendis siajn malsatajn lupojn, kaj la festenaj bongustaĵoj jam staris vaporante sur la tablo. Apenaŭ alveninte, oni tuj sidiĝis ĉirkaŭ la tablo, ĉiu en sia kutima loko, por avide ataki la manĝoferon, precize kiel la rabobestoj.

»Pst», faris majstro Knieriem minacante per la fingro, kies longa ŝufarista ungo aspektis preskaŭ kiel bajoneto starigita: »Unue Jakobo devas preĝi».

La lernulo bedaŭrinda, kiu ja estis plej malsata ĉar li hieraŭ vespere gajnis la plej malbonan profiton de la haringo, tre mallongigis sian kutiman tablopreĝon, sed la vorto »amen» ne estis ankaŭ tute elsonorinta — jenu — nova atakprovo!

»Ekhaltu», ordonis la majstro kaj rigidaj pro teruro ĉiuj faligis siajn manĝilojn. »Antaŭ ol ni komencas

manĝi», li diris serioze, ricevu mian instrukcion: Bulojn kaj acidbraskon estas permesate manĝi tiom, kiom oni volas; sed — atentu! — preni pecon de la porka kapo estas permesate nur al tiu, kiu povas akompani la koncernan pecon kun biblia frazo!

Silento kiel en tombo. Nur la krakado de la manĝilaroj kaj la denta kuntuŝado de la manĝantoj estis aŭdebla. Subite la majstro levigis, tusetis kaj diris: »Kaj Petrus detranĉis lian dekstran oreilon». Kun tiuj ĉi vortoj Knieriem prenis sian tranĉilon detranĉante de la porkkapo la signitan parton. Ĉiuj estis mirigitaj.

Post kelkaj longaj minutoj ankaŭ la submajstro levigis, kaj tusetinte li diris: »Kaj li donis vangfrapon». Kaj per lerta ekbato per sia tranĉilo li unufanke senvangigis la porkokapon. Ĉiuj ceteraj estis ankoraŭ pli mirigitaj. La bona mastrino venis en zorgon pro siaj gastoj, gemajstroj Peĉo, sed ankoraŭ pli en timon pro si mem; ĉar, kvankam ŝi estis bone orientita en la kuirejo, en la Biblio ŝi ne estis. Kiu hodiaŭ ricevos la leonparton?

Longtempe neniu sciis kion diri. Subite Jakobo, la lernulo, levigis, ekzamenante la ankoraŭ tre avidindan restaĵon de la porkokapo. Citante per sia firma, venkkonscianta knabovoĉo: »kaj ĝi malaperis de antaŭ iliaj okuloj!» li ekkaptis la venktrofeon, kaj eksteren li estis tra la pordo, antaŭ ol la ceteraj ĉeestantoj povis reveni el sia konsterno. Kvazaŭ stoniĝinte kun vastege malfermitaj buŝoj, ĉiuj rigardis senmove la lokon, kie ankoraŭ antaŭ malmultaj sekundoj la porkokapo estis starinta kaj de kie ĝi tiel subite kaj neatendite estis malaperinta. — Kiu fosas kavon por aliaj, tiu mem enfalos. Tion ankaŭ la pia, Biblio-certa, honesta majstro Knieriem devis kompreni, kiu esperis per sia ordono pretendi la porkokapon tute por si mem. Li povis rigardi sin feliĉa, savinte almenaŭ unu oreilon. Tamen la festeno de l'pia majstro estis tute detruita. Sed la plej intensivan doloron S-ino Kathrin sentis, kiu tiun ĉi fojon havis la postrigardon. La majstro foriris en la vilaĝan drinkejon por dronigi sian ĉagrenon en biero, kaj alveninte hejmen, li surprizis sian karan edzinon per simio, aĉetita en la drinkejo. En la sekvanta mateno la peĉfadenplafonpendigito fariĝis al la majstro konsolo por la hieraŭa granda perdo; ĉar la plena kaj

zorgema edzino detranĉis ĝin de la peĉa pendigilo kaj metis ĝin en vinagron. Tiamaniere la marbesto turmentita fariĝis bonfaranta festkatvirmatenmanĝaĵo.

Pristågaren.

Översättning från Esperanto.

(Forts.)

En eftermiddag sov hon länge och djupt och det var redan kväll när hon vaknade. Hon såg på klockan och märkte att det var sent.

— Så länge jag har sovit, sad hon till sig själv. — Jag måste skynnda mig och göra i ordning kvällsvarden. — Och hon reste sig, skyndade att koka upp vatten, ställde på tekastrullen och dukade det lilla bordet. Sedan gick hon till dörren.

Den sjunkande solen färgade västerhimlen röd, och kvällens skuggor höljde kullarnas sluttningar i mörker. Kornas råmande, besvarat av kalvarne, nådde hennes öron. Hon hörde fåglarnas skrik och från fjärran trängde till henne rösten av en mor som kallade hem sitt barn. Under det hon lyssnade, kom till henne ett annat ljud; det var ljudet av en munter vissling nere i dalen.

Hon log och gick fram till trädgårdsgrinden.

— Han kommer! Han kommer! viskade hon. — Ack, en sådan dröm, en sådan förskräcklig dröm det var! Han kommer!

Plötsligt gick en darrning genom henne. Ur dalen nådde henne det välkända ropet: »A-laj-i-o! A-laj-i-o! A-laj-i-o!

Hon tryckte sina händer mot bröstet för att stilla sitt hjärtas slag. Hon andades stötvis och darrade som av kyla, i det hon sturrade mot traddungen på kullens topp och väntade, väntade. Men ack, ingen kom.

Rödnamen i väster försvann, skuggorna klattrade upp till kullarnas topp, och ännu väntade hon. Nattfåglarna började flyga över henne, utstötande sina hesa skrik, och allt fortfarande väntade hon. Månen steg fram, och de bleka stjärnorna, men ännu bidade hon.

Slutligen öppnades hennes mun för en hjärtskärande klagan: »Han kommer icke! Jag har icke drömt! Han skall aldrig komma tillbaka!» Och med ögonen bländade av tårar gick hon stapplande in i stugan.

Hon tände ett ljus och dess strålar visade henne den dödes kläder, där de hängde på väggen — rocken, västen, den lilla mössan. Hon tog dem i sina armar, smekte och kysste dem, som om det varit sonen själv, allt under det hon klagande ropade: "Han kommer icke! — Han skall aldrig komma tillbaka!"

Ett papper prasslade i en av fickorna och hon tog fram det. Det innehöll de första raderna av berättelsen, den berättelse, som han skulle vinna priset med. Hon betraktade de svarta märkena efter hans fingrar och i tankarna såg hon honom i gruvans mörka kyffe arbeta vid ett matt ljus. Och hennes tårar flödade på nytt.

Plötsligt reste hon sig. Ett underligt ljus glänste i hennes ögon.

— Pristagaren! — utropade hon. — Han skall bli pristagaren! Jag skall göra honom till det! Trots det grymma ödet, som hånade och dödade honom, skall han bli den som får priset. I hans namn skall jag skriva den och i hans namn skall jag framlägga den.

Som en vansinnig började hon skriva. Elden i ugnen brann ut och rummet blev kallt, men hon märkte det icke. Natten tog slut och dagen kom och hon skrev ännu. Arken voro fläckade av tårar, som föllo på dem, ty det var en moder, som skildrade sin sons liv och i berättelsen ingjöt sig en moders kärlek, hennes drömmar, tårar, förhoppningar och olycksbådande aningar.

Hon avslutade manuskriptet och avsände det, och sedan kom det en underlig frid och ro över henne. Grannkvinnorna, som nyfiket betraktade henne, samtalade med varandra och skakande på huvudet sade de: "Hon dör snart".

Det var kongressens tredje dag. I den stora kongressalen suto alla kongressdeltagarna. Enligt dagordningen skulle man utdela prisen i den litterära tävlingen. Ordföranden läste upp en av de inkomna berättelserna. Det var tårar i hans ögon, när han läste, och det var tårar i åhörarnas ögon. När han slutat och han skulle tala till åhörarna, voro hans ord nästan ohörbara på grund av den rörelse, som behärskade honom.

— Meningsfränder, sade han, aldrig förut på våra kongresser har lästs något arbete av en deltagare i en litterär pristävlan. Dock har

bristen på ett föregående liknande tillfälle ej inverkat på oss. Vi kände, att detta arbetes höga värde skulle rättfärdiga vårt handlingsätt, och vi ha litat på att ni alla, efter att ha hört det, skola dela vår åsikt. Vi trodde, att ni skulle instämma med oss, att ett sådant originalarbete som detta är, betecknar uppkomsten av en ny epok i vår Esperantolitteratur. Det är då knappast nödvändigt, att jag meddelar, att prisnämnden beslutat, att författaren till denna berättelse skall utnännas till...

— Pristagaren! Pristagaren! ropade åhörarna överröstande denne.

— pristagaren, fortsatte denne sitt tal, då tystnad åter rådde i salen. Därjämte, yttrade han, har kongressstyrelsen beslutat att en kommitté av fyra kongressdeltagare skall utses för att till författaren överlämna priset och frambära kongressens hälsningar och lyckönskningar. Antages detta?

— Antages! hördes ett enhälligt rop från åhörarna.

I den lilla stugans torftiga rum låg modern till sängs. Ingen eld brann i kakelugnen och rummet var kallt. Men kvinnan kände ej kylan, ty hela hennes kropp brann av den feber, som för några dagar sedan fått makt över henne. Hennes ögon hade en besynnerlig glans och hennes kinder buro en onaturlig rodnad. Hon var ensam och ibland mumlade hon något för sig själv.

En knackning hördes från dörren. Hon hörde den, men hennes svar hörde ej den som knackat. Ånyo ljud en knackning och efter ett ögonblick sköts ett brev in under dörren. Darrande av svaghet reste hon sig, gick stappande över golvet och tog upp brevet. Det var adresserat till sonen och bar kongressstadens stämpel. Utan tvekan slet hon upp kuvertet.

— Pristagaren! utropade hon snyftande. — Ack, Robert, Robert! Du är pristagaren, men du vet det icke, du vet det icke! Men du skall få veta det. Vänta! Jag kommer för att tala om det för dig, min älskling. Hon klädde sig hastigt och gick ut ur stugan. Det var i skymningen och regnet föll. En liten gosse lekte på gatan, och han undrade, när han såg kvinnan skynda förbi i regnet. På avstånd följde han henne och såg, att hon gick in på kyrkogården.

Akta

skodonen för skadliga och frätande putsmedel. De vara mångdubbelt längre, om de bli behandlade med Ahlgrens Skinn- och Läderbalsam "Nobless", som konserverar lädret samtidigt som detta förlänas den djupaste och hållbaraste glans. Observera den praktiska förpackningen i tuber à 35 öre.

Gävle Esperantoförening

avhåller sitt ordinarie

årsmöte

söndagen den 25 jan. med början kl. 6 e. m., varefter avhålls

årsfäst

med början kl. 7 e. m.

Sång, musik, deklamation, dans etc.

Lokal: Hotell Fenix.

Entré: (inkl. supé) 2: 75 kr.

Presenter inköpta hos

Juvelerarefirman

A. U. Wahlberg, Gefle

äro alltid välkomna.

Filial i Bollnäs.

S. E. F.

Inbetalda årsavgifter:

Asplund, Nanny, Fröken, Wästermalm, *Eskilstuna*.

Landin, J. L., Järnvägen, *Frånö*.
Barek, Erik J. S., Bastrotten, *Ålberga*.

Kvitteras. Gefle den 12 jan. 1914.

för S. E. F.

J. Helsing, kassör.

HERRAR
ekipera sig bäst och fullständigast hos

Axel Lidholm
Drottninggatan 30 - - GEFLE

Josef Wikströms
Tobakshandel
GEVALIAPALATSET - GEFLE

Thermos-Flaskor 2:50
Lösa glas 1:25
hos
A.-B. Axel Karlstrand
Rikst. 12 27 GEFLE Rikst. 12 27

La Nova Testamento.
Nya Testamentet på Esperanto.
Inb. i läderband med förgyllt snitt
2:50 kr. portofritt.
La Esperos expedition, Gefle

"LA ONDO DE ESPERANTO"
MONATA ILUSTRATA REVUO
(fondita en la jaro 1909).

Ĉiu abonanto de la j. 1914,
krom 12 n-roj de l'gazeto, — ricevos
donace belan Esper. libron:

**Esperanta Poŝtkalendaro por
la jaro 1915.**

»La Ondoj» aperas akurate la 1-an daton,
novstile. Ĉiu n-ro havas 16—24 paĝ.
Formato 17×26. Bela kovrilo.

Literaturaj konkursoj kun premioj. Port-
retoj de konataj Esperantistoj. Diversaj
ilustraĵoj. Beletristiko originala kaj tra-
dukita. Plena kroniko. Bibliografio. Nia
lanterno (kontraŭ **Ido**). Amuza fako (kun
premioj). Anekdotaro. Korespondo tut-
monda. (Poŝtk. ilustr.)

Anonco en Koresp. Fakoj—8 respondkuponoj
La abonpagon (2 rubl.=2, 120 Sm.) oni
sendu al librejo »*Esperanto*» (Moskvo,
Lubjanskij proezd, 3, Rnslando) aŭ al
aliaj Esper. librejoj—poŝtmandate, res-
pondkupone, papermone, per bankĉekoj aŭ
per transpag. de Esp. ĉekbanko.

Kiam vi bezonas
viandon, mendu
ĉe
FRANS A. OLSON
Telef. 34 □ GEFLE □ Telef. 34

Central- och Jernvägshotellen
GEFLE
REKOMMENDERAS!

C. J. LINDH
BOK- & DISTRIBUTIONSAFFÄR
S. FÄLTSKÄRSGATAN 19, GEFLE
Rekommenderar sig vid behov av
Böcker, Tidskrifter och Häftesarbeten.
RIKSTELEFON 16 97.

PROVU LA KOPIOKRAJONON
ESPERANTO!
3:— kr. por dekduo. 30 oeroj por unu.
W. WAHLUND, GEFLE

Wickmans Kappaffär
NORRA KUNGSGATAN 7 - GEFLE
Vid Rådhusplanaden.
Kappor o. Promenaddräkter i stort uryal.
Beställningar emottagas o. utföras förstklassigt.
RIKSTELEFON 1391.

Kort Lärobok i Esperanto
för nybörjare av
ALBIN ZACHRISSON
Läroverksadjunkt, Karlstad.
Rekvireras pr kontant hos förf., Karlstad.
PRIS 75 ÖRE.

N. Lundgren
GEFLE - Interurba tel. 151
Kamentuboj por fabrikoj.
Pli ol 700 konstruitaj.
Riparoj dum uzado.
Fulmkonduktiloj estas muntataj.
Propra brikejo en Upsala.
Plej granda firmo por konstruo de
fabrikaj kamentuboj en Skandinavio.
Arĝenta medalo en Stockholm 1897
, , , Gefle 1901
, , , Norrköping 1906

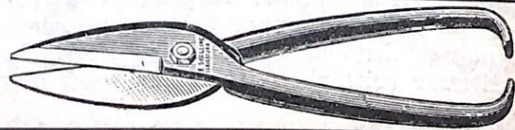
W. WAHLUND
Pappersvaror och skrivmateriel
RIKSTELEFON 17 23 ■ GEFLE

Carl Larssons
FOTOGRAFIA TELIER
NYGATAN 34
Rekommenderas!
TELEFON 3 57

Nykterhetsvänner!
Prenumerera på ederen egen Esperanto-
tidning
La internacia Abstinenta Observanto
Prenumerationspris Kr. 2:80.
Provnummer mot porto.
Prenumerationer i Sverige mottages
av E. Adamsson, 4: 27, Gävle.

La Espero
utgives av Gefle Esperanto-
förening och utkommer
omkr. den 15 i varje månad.
Lösnummerpris 10 öre.
Prenumerationspris Kr.
1:20.
Prenumeration kan ske
dels direkt hos tidningens
expedition, **Gefle**, dels ge-
nom återförsäljare eller på
posten.
Återförsäljare önskas på
varje plats! Provision om
flere exemplar tagas!
Prenumerantsamlare er-
hålla 20 öre för varje anskaf-
fad prenumerant, om minst 5
prenumerationsavgifter in-
sändas samtidigt.
Abonprezo ekster Svedujo
1:00 Spesmilo. (12 numeroj).
Specimeno kontraŭ re-
spondkupono. Mendo ĉe
R. Pehrsson, 3—23, Gefle.

Ozarowsky & Pehrssons Bleck- & Plåtslageri
NORRA KOPPARSLAGAREGATAN 15 - GEFLE
TELEFON 188

Kurs i Esperanto för nybörjare.

Alfabet och uttal.

Esperantos alfabet överträffar i enkelhet varje annat språks, i det varje bokstav alltid utläses på samma sätt, eller tvärtom, varje ljud betecknas alltid med samma bokstav. (Jämför häremot sje-ljudets olika beteckning i svenskan, t. ex. i orden sju, skäl, skjuta, stjärna, schack, chef o. s. v.)

Alfabetet består av följande 28 bokstäver:

Aa	Bb	Cc	Ĉĉ	Dd	Ee	Ff	Gg
Ĝĝ	Hh	Ĥĥ	Ii	Jj	Ĵĵ	Kk	Ll
Mm	Nn	Oo	Pp	Rr	Ss	Ŝŝ	Tt
	Uu	Ŭŭ	Vv	Zz			

Med undantag av följande bokstäver uttalas de som i svenskan: c läses som ts i plats, ex. laca (*lat-sa*), trött; celo (*tse-lo*), mål, syfte.

ĉ som tj i tjäna; ex. ĉiam (*tji-am*), alltid; ĉar (*tjar*), ty, emedan; dolĉa (*däl-tja*), ljuv, söt.

g som g i gå, aldrig som j eller sj; ex. gesto (*ges-tå*), gest, åtbörd; evangelio (*e-van-ge-li-å*), evangelium.

ĝ som g i engelska gentleman; ungefär som dj i bedja; ex. ĝi (*dji*), den, det; fariĝi (*fa-ri-dji*), bliva.

ĥ som tyskt ch i hoch, ett harskland, sje-ljud, bildat långt ned i halsen, som närmar sig k-ljudet (förekommer mycket sällan); ex. ĥoro (*chå-rå*), kör; ĥemio (*che-mi-å*), kemi.

j som franskt j i journal eller som s i engelskans pleasure, d. v. s. som sj i vyssja, men tonande (sångbart); ex. ĵurnalo (*sjor-na-lå*), tidning; kreskajo (*kres-ka-sjå*), växt.

k som k i kall, aldrig som tj; ex. kara (*ka-ra*), kär; kisi (*ki-si*), kyssa.

o som å eller som o i sort; ex. bona (*bå-na*), god; horo (*hå-rå*), timme.

ŝ som sch i brosch; ex. ŝi (*schi*), hon; marŝi (*mar-schi*), marschera.

u som o i bonde, men med en dragning åt u; ex. i ĉu (*tjo*), manne. huruvida; urbo (*or-bå*), stad.

ŭ som kort o eller u; förekommer endast tillsammans med a eller e, och uttalas då som au i augusti, eu i Europa; ex. aŭdi (*au-di*), höra; morgaŭ (*mår-gau*), i morgon.

z som tonande, sångbart s (som i tyskans rose, engelskans his), eller

det ljud, som erhålles, då man söker härma en broms surrande: bzzz; ex. rozo (*rå-zå*), ros; sezono (*se-zå-nå*), årstid.

Vidare märkes:

Tonvikten ligger i flerstaviga ord alltid på näst sista stavelsen.

Ng-ljudet finnes ej i Esperanto. Longa uttalas således som *lann-ga*; danki såsom *dann-ki*, o. s. v.

Ljudförbindelsen sc (sts) förefaller säkerligen litet svår att uttala, men finnes även i svenskan, t. ex. i fastsätta.

Den skarpa skillnad mellan lång och kort vokal, som finnes t. ex. i ana och Anna, finnes ej i Esperanto, utan alla stavelser uttalas halvlånga.

Övning: Uttala långsamt och tydligt följande ord och lägg tonvikten på den med kursiv stil utmärkta stavelsen.

En- och tvåstaviga ord: ĉu, ŝi, ol, ĝin, naŭ, ko-ro, ĥo-ro, so-no, zo-no, ŝta-lo, ŝta-lo, sen-to, cen-to, ŝce-no, pa-si, pa-ŝi, san-go, ling-vo.

Trestaviga ord: ne-ni-am, ĝar-de-no, ho-di-aŭ, ba-la-i, su-ke-ro, ves-pe-ro.

Fyr- och femstaviga ord: fa-mi-li-o, or-di-na-ra, a-va-ru-lo, in-ter-na-ci-a, e-van-ge-li-o.

Första lektionen. — Unualeciono.

Ordklasser.

De ord som tillsammans bilda ett språk, indelas efter sin betydelse i nio s. k. ordklasser. Dessa äro: *substantiv* (tingord), *adjektiv* (egenskapsord), *räkneord*, *pronomen* (ersättningsord), *verb* (händelseord), *adverb* (omständighetsord), *prepositioner* (förord), *konjunktioner* (bindeord), *interjektioner* (utropsord). De viktigaste av dessa äro substantiv, adjektiv och verb.

Ordbildning.

Esperantos ordförråd består av några tusen s. k. stamord. Av dessa kunna en hel del småord utan vidare användas så som de förekomma i ordböckerna, d. v. s. utan någon tillagd ändelse. Sådana äro t. ex.: *jes* (ja), *mi* (jag), *tri* (tre), *kaj* (och), *ho!* (åh!) o. s. v. Till de flesta ord måste man emellertid först foga en särskild ändelse, varigenom de få en viss, bestämd betydelse.

Genom att på detta sätt tillfoga olika ändelser, kan man av en och samma ordstam få en hel mängd

mer eller mindre närbesläktade ord. I svenskan äro dessa ändelser mycket skiftande och oregelbundna; i Esperanto däremot äro de strängt regelbundna. För substantiv t. ex. är ändelsen -o, för adjektiv -a, för verb -i, för adverb -e. Dessa ändelser beteckna grundformerna av orden; sedan kunna även dessa böjas på olika sätt. Som exempel på denna ordbildning kunna nämnas: av stammen *skrib'*: *skrib'i*=skriva (verb), *skrib'o*=skrift (substantiv), *skrib'a*=skriftlig (adjektiv), *skrib'e*=skriftligen (adverb); av *feliĉ'*: *feliĉ'o*=lycka, *feliĉ'a*=lycklig, *feliĉ'e*=lyckligt.

Substantiv och adjektiv.

Substantiv kallas sådana ord, som angiva, vad något är, och som vanligen kunna igenkännas därpå, att man före dem kan sätta *en, ett* eller *flera*. Ex.: gosse, hund, hus, sömn, godhet, arbete. På Esperanto heta dessa ord: knabo, hundo, domo, dormo, boneco, laboro.

Märk ändelsen; *alla substantiv ändas på -o!*

Adjektivet, som vanligen förekommer tillsammans med ett substantiv, anger, hurudant något är. T. ex. vacker, flitig, god, stor, girig. På Esperanto: bela, diligenta, bona, granda, avara.

Alla adjektiv ändas på -a!

Flertal.

Genom att till substantivändelsen -o och adjektivändelsen -a foga ändelsen -j får man ordets flertalsform (pluralis). Ex.: *juna knabo*, en ung gosse, *junaj knaboj*, unga gossar; *granda hundo*, en stor hund, *grandaj hundoj*, stora hundar; *bona libro*, en god bok, *bonaj libroj*, goda böcker.

Artiklarna.

Svenskans obestämda artikel: *en, ett*, översättes ej i Esperanto. *Knabo* kan därför betyda både *gosse* och *en gosse*, *domo* både *hus* och *ett hus*.

(Obs.: *en* och *ett* äro obetonade, till skillnad från räkneordet en och ett, som på Esperanto heter *unu*).

Den bestämda artikeln, som i svenskan betecknas genom de obetonade orden *den, det, de*, eller ändelserna *-en, -n, -et, -t, -ne* och *-na*, heter på Esperanto endast *la*. Ex.: *la knabo*=den gosse eller gossen; *la knabino*=den flicka eller flickan; *la domo*=det hus eller huset; *la laboro*=det arbete eller arbetet; *la knaboj*=de gossar eller gossarne; *la knabinoj*=de flickor eller fic-

korna; *la juna knabo* = den unga gossen; *la junaj knaboj* = de unga gossarna.

Mal-

Genom att sätta förstaveln *mal-* framför ett ord får detta en alldeles motsatt betydelse. Av *varma*, varm, får man således *malvarma* = kall; *varmo*, värme, *malvarmo* = kyla; *bona*, god, *malbona* = dålig; *utili*, att gagna, *malutili* = att skada.

Övningsstycke I.

Översatt med tillhjälp av ordlistan och de ovan givna reglerna följande satser, och jämför med översättningen, som kommer att stå i nästa nummer.

Lägg tonvikten på näst sista stavelsen.

Uttala alla bokstäver riktigt, öva särskilt u, ĝ, ĵ och z.

Tago kaj nokto. Patro kaj patrino. Bela floro. Diligenta knabo. Maldiligenta hundo. Kara amiko!

Homoj kaj bestoj. Longaj tagoj kaj mallongaj noktoj, varmaj someroj kaj malvarmaj vintroj. La tero. La suno sur la ĉielo. La knabino estas bela. La granda rozo estas bela floro. Esperanto estas internacia lingvo.

La diligentaj knaboj estas bonaj amikoj. La blanka arĝento kaj la ruĝa oro estas karaj metaloj.

Ordförteckning.

<i>Substantiv.</i>	or'o, guld.
tag'o, dag.	metal'o, metall.
nokt'o, natt.	
patr'o, fader.	<i>Adjektiv.</i>
patrin'o, moder.	bel'a, vacker.
flor'o, blomma.	diligent'a, flitig.
knab'o, gosse.	kar'a, kär, dyr.
knabin'o, flicka.	long'a, lång.
hund'o, hund.	varm'a, varm.
amik'o, vän.	grand'a, stor.
hom'o, människa.	internaci'a, internationell.
best'o, djur.	bon'a, god.
somer'o, sommar.	blank'a, vit.
vintr'o, vinter.	ruĝ'a, röd.
ter'o, jord.	
sun'o, sol.	<i>Andra ord.</i>
ĉiel'o, himmel.	kaj, och.
roz'o, ros.	sur, på.
lingv'o, språk.	estas, är, äro.
arĝent'o, silver.	

Andra lektionen. — Dua leciono.

Översättning av övningsstycke I.

Dag och natt. Far och mor. En vacker blomma. En flitig gosse. En lat hund. Kära vän!

Människor och djur. Långa dagar och korta nätter, varma somrar och kalla vintrar.

Jorden. Solen på himmeln. Flickan är vacker. Den stora rosen är en vacker blomma. Esperanto är ett internationellt språk.

De flitiga gossarna äro goda vänner. Det vita silvret och det röda guldet äro dyra metaller

Översikt.

Ental.

Knab'o, (en) gosse,
la knab'o, gossen, den gosse,
malgrand'a knab'o, en liten gosse,
la malgrand'a knab'o, den lille gossen.

Flertal.

Knab'o'j, gossar,
la knab'o'j, gossarna,
malgrand'a'j knab'o'j, små gossar,
la malgrand'a'j knab'o'j, de små gossarna.

Verb.

Esti, att vara.

Mi estas, jag är,
vi estas, du (ni) är,
li estas, han är,
ŝi estas, hon är,
ĝi estas, den, det är,
ni estas, vi äro,
vi estas, ni äro,
ili estas, de äro.

»Vara» är i svenskan ett oregelbundet verb. I Esperanto böjas alla verb regelbundet och få således alltid samma ändelser. Ändelsen *-as* betecknar *närvarande tid* (presens) eller med andra ord, att något *sker*.

Verbets grundform (infinitiv), som igenkännes därpå, att man i svenskan kan sätta ordet »att» före den, betecknas i Esperanto med ändelsen *-i*. Ex. *skrib'i*, (att) skriva, *parol'i*, (att) tala, *labor'i*, (att) arbeta, *ir'i*, att gå.

Skrib'i, skriva, som även i svenskan är ett regelbundet verb, heter således:

Mi skrib'as, jag skriver,
vi skrib'as, du (ni) skriver,
li skrib'as, han skriver,
ni skrib'as, vi skriva,
vi skrib'as, ni skriva,
ili skrib'as, de skriva.

Gör på samma sätt med *paroli*, *labori*, *iri*!

Genom att sätta ordet »ne» (icke) framför verbet, blir satsen nekande:

Mi ne estas, jag är icke,
vi ne estas, du (ni) är icke, o. s. v.

Frågande form uttryckes genom ordet »ĉu» = *måne*. I svenskan uttryckes den vanligen genom att kasta om ordföljden; i Esperanto måste en frågesats alltid, såvida den ej innehåller något frågande pronomen (vem, vad, när el. d.), inledas med »ĉu». Ex.:

Ĉu mi skribas, skriver jag,
ĉu vi skribas, skriver du (ni), o. s. v.

Adverb.

Adverbet (omständighetsordet) utgör vanligen en närmare bestämning till ett verb, och säger, *huru*, *var* eller *när* något sker. Ex.: (Han skriver) *dåligt*, (hon sjunger) *vackert*, (det regnar) *ute*, (de komma) *snart*.

Adverben äro i Esperanto dels självständiga, dels avledda från andra ord. Till de självständiga, vilka icke erhålla någon ändelse, höra sådana ord som nun (nu), baldaŭ (snart), ĵus (nyss), hodiaŭ (i dag), tre (mycket), pli (mera), plej (mest). De avledda bildas av ett stamord genom tillägg av ändelsen *-e*. Ex.: skrib'e (skriftligt), bon'e (gott, väl), bel'e (vackert), feliĉ'e (lyckligt).

Ordbildning.

Genom att till ett stamord, som betecknar en person (eller ett djur), foga ändelsen *-in* bildas ordets kvinnliga motsvarighet. (Jämför i svenskan regent—regentinna, härskare—härskarinna!) Ex.: vir'o, man; vir'in'o, kvinna; patr'o, fader; patr'in'o, moder; amik'o, vän; amik'in'o, vännina; bov'o, oxe; bov'in'o, ko.

Övningsstycke II.

Översatt till svenska:

La patro estas serioza. Li parolas serioze. Ĉu vi parolas serioze? La patrino diras, ke ŝi ne povas veni. Ĉu vi ne volas veni? Ne, mi estas tre laca, kaj bezonas ripozi.

Kiu estas en la ĝardeno? — Karlo estas en ĝi. Ĉu li estas sola? — Jes, sed nun mi intencas iri al li. Ĉu ankaŭ vi venas? — Ne, mi ne povas, mi devas iri al la lernejo. Kie estas Mario? — Mi ne scias; ĉu ŝi ne estas en la biblioteko? — Jes, nun mi memoras, ŝi skribas al amikino. Sed nun mi devas iri tuj, la horloĝo sonoras. Adiaŭ!

Ordförteckning.

<i>Substantiv.</i>	ir'i, gå.
garden'o, träd- gård.	dev'i, böra, dev'as, bör,
Karl'o, Karl.	mäste.
lernej'o, skola (skolhus)	sci'i, veta.
Mari'o, Maria.	memor'i, minnas, komma ihåg.
bibliotek'o, bib- liotek.	skrib'i, skriva.
horlog'o, klocka.	sonor'i, ringa, slå, (om klockan).
<i>Adjektiv.</i>	<i>Andra ord.</i>
serioz'a, allvarlig.	ne, nej; icke, inte,
lac'a, trött.	ej.
sol'a, ensam.	ke, att.
<i>Verb.</i>	tre, mycket.
parol'i, tala.	kiu, vem, vilken.
dir'i, säga.	en, i.
pov'i, kunna.	jes, ja.
ven'i, komma.	sed, men.
vol'i, vilja.	nun, nu.
bezoni, behöva.	al, till, åt.
ripoz'i, (att) vila.	kie, var, varest.
intenc'i, ämna.	tuj, genast, strax. adiau, adjö.

Tredje lektionen. — Tria leciono.

Översättning av övnings- stycke II.

Fadern är allvarlig. Han talar allvarligt. Talar du allvarligt? Modern säger, att hon icke kan komma. Vill du icke komma? Nej, jag är mycket trött och behöver vila.

Vem är i trädgården? — Karl är i den. Är han ensam? — Ja, men nu ämnar (tänker) jag gå till honom. Kommer du också? — Nej, jag kan icke jag måste gå till skolan. Var är Maria? — Jag vet icke; är hon icke i biblioteket? — Jo, nu kommer jag ihåg, hon skriver till en väninna. Men nu måste jag gå genast, klockan slår. Adjö!

Verb.

I förra lektionen lärde vi oss formen *est'as*=är, *skrib'as*=skriver, uttryckande *närvarande* tid. Genom att utbyta ändelsen *-as* mot *-is* erhålles *förfluten* tid, eller att något *skedde*, *har skett* eller *hade skett*. Utbytes den mot *-os*, får man *tillkommande* tid, eller att något *skall ske* (*kommer att ske*).

Förfluten tid:

Mi est'is, jag var, har varit eller hade varit,
vi est'is, du (ni) var, o. s. v.
li est'is, han var,

ni est'is, vi voro, hava varit eller hade varit,
vi est'is, ni voro, o. s. v.
ili est'is, de voro.

Tillkommande tid:

Mi est'os, jag skall vara.
vi est'os, du (ni) skall vara,
li est'os, han skall vara,
ni est'os, vi skola vara,
vi est'os, ni skola vara.
ili est'os, de skola vara.

Av *skrib'i*, skriva, erhålles således:
mi skrib'as, jag skriver,
mi skrib'is, jag skrev, jag har skrivit eller jag hade skrivit,
mi skrib'os, jag skall skriva.

Av *hav'i*, hava:

mi hav'as, jag har,
mi hav'is, jag hade, jag har haft eller jag hade haft,
mi havos, jag skall hava.

Alla tidsformer kunna således uttryckas medelst dessa tre ändelser. För de sammansatta formerna (har skrivit, hade skrivit) finnas visserligen sådana även i Esperanto, men dessa behöva användas endast då särskild noggrannhet fordras.

Vid översättning av de med *har* och *hade* bildade formerna får man akta sig för att försöka översätta dessa med verbet *hav'i*, som betyder hava=äga. *Jag har gått* heter helt enkelt *mi ir'is*. *Jag har (=äger) en bok* heter däremot *mi hav'as libron*.

Formen för tillkommande tid användes även då vi i svenskan använda närvarande tid för att uttrycka, att något kommer att ske, t. ex. jag *reser* i morgon (i st. f. jag *skall* resa): mi vojaĝ'os morgaŭ.

Substantiv.

Genitiven (ägandeformen), som i svenskan vanligen uttryckes medelst ändelsen *s*, bildas i Esperanto alltid medelst ordet *de*=av. Denna form förekommer även ibland i svenskan, t. ex. Sveriges konung=konungen av Sverige. På Esperanto heter detta: la reĝo de Svedujo. På samma sätt: berättelsens slut=slutet av berättelsen=la fino de la rakonto. Vanligen kan emellertid formen med *av* icke användas, t. ex. la hundo de la viro, mannens hund,
la kanto de la birdoj, fåglarnas sång,
la ludoj de la knaboj, gossarnas lekar.

Fjärde lektionen. — Kvara leciono.

Substantiv.

Dativ och *akusativ* äro i svenskan vanligen lika varandra och lika grundformen (nominativ). I Esperanto måste de dock noga skiljas från varandra och olikheten dem emellan torde bäst visas genom ett par exempel. I satsen *gossen läser* är »gossen» nominativ och heter på Esperanto *la knabo*. Hela satsen således: *la knabo legas*. Satsen *jag undervisar gossen* heter däremot *mi instruas la knabo'n*. *Gossen* är här föremål för en verksamhet (och ej såsom i föregående exempel den verkande själv) och kallas då akusativ, vilken form i Esperanto alltid erhåller ändelsen *-n*. Den svarar på frågan *vad* eller *vem* (undervisar jag)?

Ett exempel på dativ erbjuder satsen *fadern gav gossen en bok*, som på Esperanto heter *la patro donis al la knabo libron*. *Gossen* är här =åt *gossen* och översättes då alltid med *al la knabo*. *En bok* är föremålet, som gives (svarar på frågan »vad ger fadern?») och får därför ändelsen *-n*.

De personliga pronomina böjas på samma sätt: *Mi instruas lin*, jag undervisar *honom*; *li instruas min*, han undervisar *mig*; *vi donis ĝin al ŝi*, du gav den åt henne (=du gav henne den).

Även adjektiven erhålla ändelsen *-n*. Ex.: Har du sett den vackra trädgården, ĉu vi vidis la belan ĝardenon. Du bör icke läsa dåliga böcker, vi ne devas legi malbonajn librojn.

Adjektivens komparation (stegring), som i svenskan sker medelst ändelserna *-are*, *-ast* eller *-re*, *-st*, uttryckes i Esperanto genom orden *pli* (=mer) och *plej* (=mest). Ex.: vacker, bela; vackrare, *pli* bela; vackrast, *plej* bela. På samma sätt hög, alta; högre, *pli* alta; högst, *plej* alta.

Det samma gäller om adverbena. Ex.: bra, väl, bone; bättre, *pli* bone; bäst, *plej* bone.

Verb.

Imperativ (verbens uppmaningsform) bildas genom att foga ändelsen *-u* till stammen. Ex.: iru!, gå!; donu la libron al mi, giv mig boken; Dio nin gardu, Gud bevara oss.

Konditionalis (verbens villkorsform) bildas genom ändelsen *-us*. Ex.: Se mi dirus tion, mi estus

malsaga, om jag sade detta, vore jag dum.

Märk! Ordet *om* (=ifall), på Esperanto *se*, utelämnas ofta i svenskan; i Esperanto aldrig.

Övningsstycke III.

Översätt till svenska:

La patro legas la gazeton. La gazeto enhavas multajn novaĵojn. Ne ĉiuj novaĵoj estas bonaj. Ĉiu esperantisto devas aboni esperantan gazeton.

Karlo skribas longan leteron al la onklo, sed Mario skribas ankoraŭ pli longan leteron al la patrino. Skribu ĉiam mallonge. Tiel vi ŝparas tempon kaj tempo estas mono».

Se sinjoro A. venus, diru al li, ke mi tuj venos. Se mi havus monon, mi vojaĝus al Parizo. Parizo estas la plej bela urbo, sed Londono estas pli granda.

Ordförteckning.

leg'i, läsa.	ankoraŭ, ännu.
gazet'o, tidning.	ĉiam, alltid.
en'hav'i, innehålla.	tiel, så, på så sätt.
mult'e, mycket.	ŝpar'i, spara.
mult'aj, många.	temp'o, tid.
novaj'o, nyhet.	mon'o, pengar.
ĉiu, varje.	sinjor'o, herr(e).
ĉiu'j, alla.	vojaĝ'i, resa.
abon'i, prenumerera (på).	urb'o, stad.
onkl'o, farbror, morbror.	Pariz'o, Paris.
	London'o, London.

Femtelektionen. — Kvinna leciono.

Översättning av övningsstycke III.

Fadern läser tidningen. Tidningen innehåller många nyheter. Icke alla nyheter äro goda. Varje esperantist bör prenumerera på en esperantisk tidning.

Karl skriver ett långt brev till farbrodern, men Maria skriver ett ännu längre brev till modern. Skriv alltid kort. På så sätt sparar du tid, och »tid är pengar».

Om (ifall) herr A. skulle komma, (så) säg honom, att jag genast skall komma. Hade jag (=om jag hade) pengar, skulle jag resa till Paris. Paris är den vackraste staden, men London är större.

Possesiva pronomen.

Cenom att lägga adjektivändelsen *-a* till de personliga pronomen (mi, vi o. s. v.) bildas deras ägandeform, de s. k. possessiva pronomen:

Mi, jag	mia, min
vi, du	via, din
li, han	lia, hans
ŝi, hon	ŝia, hennes
ĝi, den	ĝia, dess
ni, vi	nia, vår
vi, ni	via, eder
ili, de	ilia, deras.

Räkneord.

Grundtal.	Ordningstal.
1, unu	unu'a, första
2, du	du'a andra
3, tri	tri'a, tredje
4, kvar	kvar'a, fjärde
5, kvin	kvin'a, femte
6, ses	ses'a, sjätte
7, sep	sep'a, sjunde
8, ok	oka, åttonde
9, naŭ	naŭ'a, nionde
10, dek	dek'a, tionde
11, dek-unu	dek-unu'a, elfte
12, dek-du	dek-du'a, tolfte
20, du-dek	du-dek'a, tjugonde
21, du-dek-unu	du-dek-unu'a, tjugoförsta
30, tri-dek	tri-dek'a, tretti-onde
99, naŭ-dek-naŭ	naŭ-dek-naŭ'a, nittionde
100, cent	cent'a, hundra
101, cent-unu	cent-unu'a, hundraförsta.

Grundtalen böjas icke; ordningstalen böjas såsom adjektiven och kunna således få flertals- och akkusativändelserna. Genom att foga ändelserna *-o* och *-e* till grundtalen får man deras substantiv- och adverbformer. Ex. *unu'o*, ental, etta; *tri'o*, (en) »trio», tretal; *dek-du'o*, dussin; *du-dek'o*, tjug; *unu'e*, först, för det första; *du'e*, för det andra; *tri'e*, för det tredje o. s. v.

Bråktal bildas genom stavelsen *-on'*: *du'on'o*, (en) hälft; *du'on'a*, halv; *tri'on'o*, (en) tredjedel; *tri'on'a*, tredjedels; *dek'on'o*, (en) tiondedel; *dek'on'a*, tiondedels.

Mångfaldighetstalen fås genom att foga ändelsen *-obl'* till grundtalen: *du'obl'a*, tvåfaldig; dubbel; *tri'obl'a*, trefaldig; *du-dek'obl'a*, tjugufaldig.

Samlingstalen betecknas genom ändelsen *-op'*: *du'op'e*, två och två, två »i stöten»; *kvin'op'e*, fem och fem, fem i stöten.

Ordbildning.

Förstavelsen *ge-* framför ett ord betecknar en sammanfattning av båda könen, t. ex. av *patr'o*, fader, (*patr'in'o*, moder) fås *ge'patroj*, föräldrar; *reg'o*, kung, (*reg'in'o*, drottning), *ge'reĝoj*, kungapar.

Efterstavelsen *-an'* betecknar medlem, invånare, anhängare o. d.: *Stockholm'an'o*, stockholmare; *London'an'o*, Londonbo; *krist'an'o*, kristen; *luter'an'o*, luteran; *sam'idé'an'o*, (ano de sama ideo), anhängare av samma idé, meningsfrände.

Övningsstycke IV.

Via patro kaj mia patrino estas gefratoj. Liaj gepatroj estas tre afablaj gemaljunuloj. Vi devas viziti ilian hejmon, kiam vi venas al nia urbo.

La geedzoj havas tri infanojn, unu filon kaj du filinojn. La filo estas plej juna; lia nomo estas Karlo. Lia plej maljuna fratino estas Mario; ŝi estas dudekjara. Lia pli juna fratino estas dek-ok-jara; ŝia nomo estas Elizoo. Karlo mem naskiĝis la dudektrian de oktobro en la jaro mil-naŭcent-naŭdek-ok; li do estas nun dek-kvin-jara.

Estas necese, ke oni lernu la akuzativan formon precize. Ne nur substantivo kaj adjektivo povas havi n-formon, sed ankaŭ la pronomoj. Ekzemple: Mi amas vin. Oni devas honori siajn gepatrojn.

Ordförteckning.

frat'o, broder.	neces'a, nödvändig,
afabl'a, vänlig,	dig,
snäll.	estas necese, det
vizit'i, besöka.	är nödvändigt.
hejm'o, hem.	oni, man.
kiam, när.	lern'i, lära sig.
edz'o, make (äkta man).	akuzativ'o, akkusativ.
infan'o, barn.	form'o, form.
fil'o, son.	preciz'a, precis.
nom'o, namn.	hav'i, hava.
jar'o, år.	pronom'o, pronomen.
naskiĝ'i, födas.	ekzempl'e, t. ex.
oktobr'o, oktober	am'i, älska.
do, då, således.	honor'i, hedra.

Sjätte lektionen. — Sesaleciono.

Översättning av övningsstycke IV.

Din (Eder) far och min mor äro syskon. Hans föräldrar äro mycket trevliga åldringar (»gamlingar»: ang. efterstavelsen *-ul'* se nedan!) Du bör besöka deras hem, när du kommer till vår stad.

Makarne ha tre barn, en son och två döttrar. Sonen är yngst, hans namn är Karl. Hans äldsta syster är Maria; hon är 20 år gammal (eg. 20-årig). Hans yngre syster är 18 år; hennes namn är Elisabet. Kar

själv föddes (är född) den 23 oktober år 1898; han är således nu 15 år gammal.

Det är nödvändigt, att man lär sig akusativformen noggrannt. Icke blott substantivet och adjektivet kunna ha n-form utan även pronomen. T. ex.: Jag älskar dig. Man bör hedra sina föräldrar.

Anmärkingar.

Lia nomo estas kan även översättas med *han heter*. På samma sätt: Min bror heter Robert, *la nomo de mia frato estas Roberto*.

Estas necese. Det översättes icke, då det är obetonat och ej syftar tillbaka på något som förut nämnts. T. ex. *pluvas*, det regnar, *estas bela vetero*, det är vackert väder. Syftar det tillbaka på ett förut nämnt föremål översättes det däremot med *gi*; står det i st. för en hel sats, översättes det med *tio* (detta). T. ex. Bordet är litet, och det är ej vackert: *la tablo estas malgranda, kaj ĝi ne estas bela*. Bordet är litet, men det (detta) betyder ingenting: *la tablo estas malgranda, sed tio signifas nenion*.

Lernu. Uppmaningsformen, som ändras på *-u*, användes ofta efter ord sådana som *hoppas*, *önska*, *det är nödvändigt* o. s. v. för att uttrycka en önskan eller ett slags indirekt uppmaning. T. ex.: *Mi esperas, ke li venu*, jag hoppas, att han måtte komma.

Ekzemple. S. k. adverbial, som angiva tid, rum, sätt eller orsak, bestå i svenskan ofta av två eller flera ord, men kunna i Esperanto vanligen sammandragas till ett ord, som då får adverbändelsen *-e*, t. ex. på (el. om) aftonen: *vespere* (en la vespero), på vägen, *sur'voje* (sur la vojo), på så sätt, *tia-maniere* (en tia maniero).

Verb.

Verben kunna även få form av adjektiv, t. ex. en *älskande* make, en *älskad* moder. Esperanto har för vardera av dessa former tre ändelser, angivande förfluten, nuvarande och tillkommande tid. Av *am'i*, älska, erhålles:

am'ant'a, älskande, som älskar.

am'int'a, havande älskat, som har älskat,

am'ont'a, skolande älska, som skall älska.

am'at'a, älskad, som älskas,

am'it'a, som har älskats.

am'ot'a, som skall älskas.

Dessa former böjas alldeles som adjektiv. De kunna emellertid även

få substantiv- och adverbändelser. Såsom substantiv beteckna de vanligen personer. T. ex. *am'ant'o*, älskare, *leg'ant'o*, läsare, *kon'at'o*, (*kon'i*, känna), en känd el. bekant; *vid'int'e vian anoncon*, havande sett Eder annons=som (emedan) jag har sett Eder annons . . .

Ändelsen *-at'a* (*-it'a*, *-ot'a*) användes jämte hjälpverbet *esti* för att den passiva formen av verben, som i svenskan vanligen bildas genom ändelsen *-s*, t. ex. älskas, ses, tros. Även i svenskan kan den bildas på liknande sätt medelst hjälpverben *vara* och *bliva*, t. ex. att älskas=att vara älskad=*esti am'at'a*; att ses=att bliva el. vara sedd=*esti vid'at'a*. Således:

mi estas am'at'a, jag är älskad, jag älskas,
mi estis am'at'a, jag var älskad, jag älskades,
mi estos am'at'a, jag skall vara el. bliva älskad, jag skall älskas.

Ordbildning.

Efterstavelsen *-ul'* betecknar en person, utmärkt av de egenskaper stamordet anger, t. ex. *blind'a*, blind, *blind'ul'o*, (en) blind; *juna*, ung, *jun'ul'o*, yngling; *bel'a*, vacker, skön, *bel'ul'in'o*, skönhet (en skön kvinna).

-ist' betecknar en person med det och det yrket; t. ex. *mašin'o*, maskin, *mašin'ist'o*, maskinist; *bak'i*, baka, *bak'ist'o*, bagare; *labor'i*, arbeta, *labor'ist'o*, arbetare.

Övningsstycke V.

Anekdot.

Viro estas kurinta preter Sokrato dum unu el la promenadoj de la filozofo. Alia viro, kiu postkuris lin, kriante: *arestu! arestu! haltis ĉe Sokrato kaj riproĉis*:

»Kial vi ne malhelpis lian forkuron? Li estas krimulo, mortigisto!»

»Mortigisto? Kion vi komprenas per tiu vorto?»

»Ne ŝercu! Mortigisto estas homo, kiu mortigas.»

»Buĉisto?»

»Malspritulo!» »Homo, kiu mortigas alian homon.»

»Ha, jes, soldato.»

»Azeno!» »Homo mortiganta alian ekster milito.»

»Mi komprenas: ekzekutisto.»

»Idioto! Homo, kiu mortigas alian hejme.»

»Tre bone, kuracisto.»

»La postkurinto foriris en la konvinko, ke li estis parolinta kun maljuna frenezulo.

Ordförteckning.

vir'o, man.	krim'o, brott.
kur'i, springa.	mort'i, dö.
post-kur'i,	mort-ig-i, döda,
springa efter,	mörda.
förfölja.	ki'o, vad.
for-kur'i,	kompren'i, förstå
springa bort,	per, genom, med.
fly.	vort'o, ord.
preter, förbi.	ŝerc'i, skämta.
Sokrat'o, Sokrates.	hom'o, människa.
dum, under.	buĉ'i, slakta.
promenad'o, promenad.	sprit'a, kvick,
filozof'o, filosof.	vitsig.
ali'a, annan.	azen'o, åsna.
kiu, som, vilken.	ekster, utanför.
kri'i, skrika, ropa.	milit'o, krig.
arest'i, arresteras,	ekzekut'i, avrätta
gripa.	kurac'i, bota, läka
halt'i, stanna.	cert'a, säker, viss
ĉe, hos.	konvink'o, över-
riproĉ'i, banna,	tygelse.
förebrå.	parol'i, tala.
kial, varför.	kun, med.
help'i, hjälpa.	frenez'a, tokig,
	vansinnig.

Varför icke

göra den svenska Esperantorörelsen en tjänst och Eder själv ett nöje genom att prenumerera på

La Espero?

Lättaste sättet

att prenumerera på *La Espero* är att ifylla namn och adress (tydligt!) å de tryckta postanvisningsblanketter, som medfölja detta nummer av

La Espero.

Varje medlem

av Svenska Esperantoförbundet erhåller *La Espero* gratis. Avgiften, 2:— kr, insändes till kassör *J. Helsing, Gävle*.

Bliv medlem!

La Espero 1914.

När *La Espero* för ej fullt ett år sedan startades av Gävle Esperantoförening, var det egentligen ett försök, ett experiment. Var den svenska Esperantorörelsen stark nog att bära ett eget tidningsorgan? Våra förhoppningar voro ej alltför stora. Och vår erfarenhet var ej heller stor, och att vi ej alltid kunnat löst vår uppgift, äro vi medvetna om. Desto mer glädjande var den sympati, varmed *La Espero* överallt mottogs, och som ständigt skänkt oss nya krafter.

Det gångna årets erfarenhet har kommit oss att höja våra förväntningar och förhoppningar. Och då vi nu börja en andra årgång, är det vårt beslut, vår fasta föresats, att med hjälp av den vunna erfarenheten göra försöket till verklighet.

Härtill bidrager i sin mån, att *La Espero* från och med i år antagits till Svenska Esperantoförbundets organ och kommer det således att innehålla alla förbundets officiella meddelanden.

Vad innehållet beträffar, ämna vi fortsätta den väg, vi slagit in på. Några nyheter, som vi hoppas skola vinna våra läsares bifall, kunna vi ej underlåta att nämna. Under rubriken »*Esperantister*» komma vi att efter hand införa porträtten av Esperantorörelsens förkämpar, både våra egna och utlandets. »*Vår tid och världsspråksfrågan*» blir titeln på en serie artiklar om Esperanto, sett mot bakgrunden av nutidens oerhörda utveckling på alla områden, och som är avsedd att åtminstone till en del fylla den brist på lämplig upplysningslitteratur i ämnet, vi f. n. lida utav. I fråga om »*Jorden runt*», vilken avdelning synes hava förefallit våra läsare väl kortfattad, skola vi göra vårt bästa att åstadkomma en ändring.

Som synes ämna vi icke spara några ansträngningar för att i år slå ett slag för *La Espero* och härigenom för Esperanto och den svenska Esperantorörelsen.

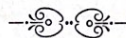
I gengäld, hoppas vi, att vi här för skola erhålla bistånd ej blott av våra »samideaner» landet runt utan av varje framsynt framstegsvän.

Redaktionen.

Rudolf Diesel om Esperanto.

Rudolf Diesel, den för kort tid sedan så tragiskt avlidne uppfinnaren av de efter honom uppkallade dieselmotorerna, gjorde på sin tid följande uttalande om sin åsikt om Esperanto: »Jag intresserar mig själv sedan flera år tillbaka för Esperanto. Detta internationella hjälpspråk äger i sitt naturliga sammanhang med de förnämsta nuvarande språken och i sin byggnads genialiska enkelhet och logiskhet de grundbetingelser, som äro nödvändiga för dess antagande av de flesta folk och för dess bestånd. Jag bedömer Esperanto från en ingenjörers ståndpunkt, vilkens strävan går ut på att spara energi; det kommer härvid varken grammatikaliska, historiska eller litterära synpunkter i fråga utan blott och bart de praktiska. Esperanto avser ej att ersätta modersmålen, utan endast att vara ett hjälpspråk, något liknande det som stenografi är för vanlig skrift: ett medel att spara kraft, tid, arbete och pengar, att förenkla alla internationella förbindelser. Ur denna synpunkt kan man knappast förstå det motstånd, som ännu i våra dagar reses mot införandet av en för mänskligheten så nyttig sak. Jag anser införandet av Esperanto vara ett oavvisligt behov, ett fredsoch kulturverk!»

Läroböckeri Esperanto:

Lärobok i Esperanto av Paul Nylén	1: — kr.
Kort lärobok i Esperanto av Carl Ohlsson	0: 50 »
Esp.-svensk och svensk-esp. ordbok av O. W. Hjærtstätt	0: 60 »

Litteratur:

Unua Legolibro de Kabe	1: 60 kr.
Praktika Frazaro	0: 20 »
La Nova Testamento, leda bindo	2: 50 »

Hos

La Esperos expedition, Gävle.

Samideanoj.

Komencante la duan jarkolekton ni volas atentigi pri la fakto, ke *La Espero* ne celas esti la organo de unu sola grupo sed kontraŭe de ĉiu sveda Esperantoklubo kaj de ĉiu sveda esperantisto. De tio sekvas, ke ni volonte akceptas por enpresigo ĉiujn sciigojn kaj notojn, kiuj povas havi intereson por aliaj samideanoj. Speciale ni atentigas pri la fako »Sveda Kroniko», kiun ni opinias unu el la plej gravaj. Ne forgesu skribi mallongan raporton por ĝi, kiam ajn vi havas ian kunsidon aŭ feston! Montru, ke vi vivas!

Red.

Vintro.

Nun la neĝo kuŝas sur monto kaj herbejo, sur maro kaj riveroj kaj en la densaĵoj de l' arbaro. La naturo estas vestita en blanka koloro.

Ho, kiel bela la blanka neĝo estas, kiam la suno sur ĝi brilas kaj kiam la steloj en la vintronokto ĝin briligas. Sed sub la neĝo kaŝiĝas burĝonoj, kiuj mortis, ne mortis, sed ekdormis agrable, kaŝitaj sub la neĝamesoj.

La vintro tamen finos; estos printempo. Jes, printempo, kaj la vivo, kiu songis kaŝita en la tero, revivos kun festa kanto.

Jes, la vintra tempo, kun batalo de la ventegoj regas en la mondo. Sed la espero vivas kaj ĝermas, atendante sunon kaj printempon.

Einar Adamsson.

Samideanoj!
Abonu "La Espero"